

Názory na nedemokratické alternativy politického systému – únor 2014

Technické parametry

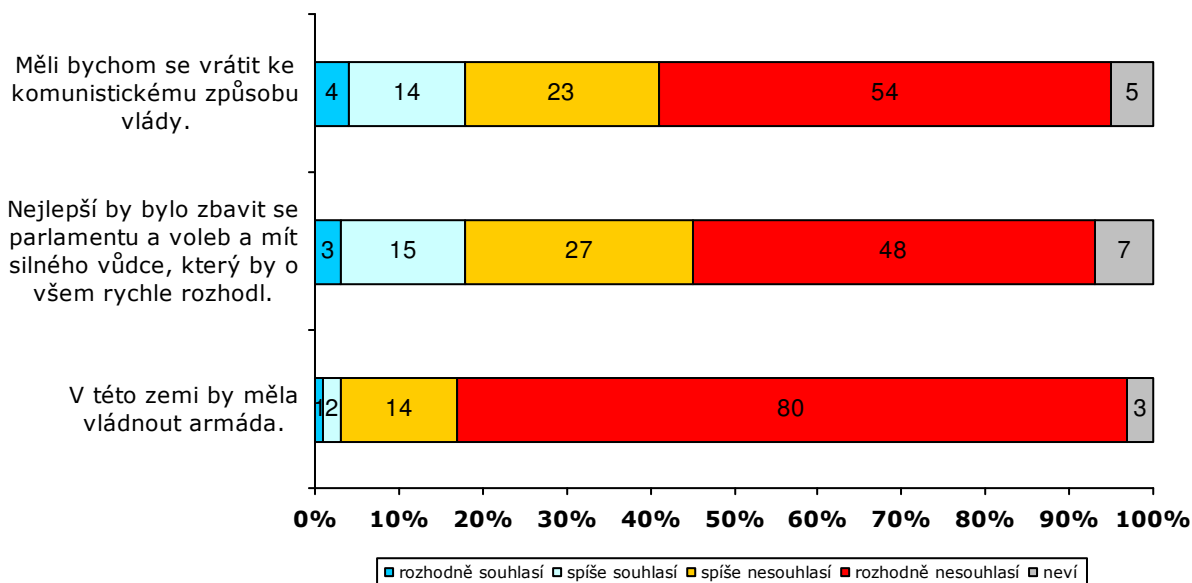
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. – 10. 2. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1081</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>258</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PO.35, PO.36</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. března 2014</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Součástí únorového šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. bylo i několik otázek, které se týkaly názorů respondentů na alternativní varianty současného demokratického politického systému. Tyto otázky byly položeny naposledy před pěti lety v roce 2009.

První dotaz byl zaměřen na to, jaké konkrétní nedemokratické formy vládnutí by respondenti upřednostňovali.¹

¹ Otázka: „Současný politický systém není jediný, který tato země měla. Někteří lidé se domnívají, že by se nám vedlo mnohem lépe, pokud by se zde vládlo jinak. Co si o tom myslíte Vy? a) Měli bychom se vrátit ke komunistickému způsobu vlády? b) Nejlepší by bylo zbavit se parlamentu a voleb a mít silného vůdce, který by o všem rychle rozhodl? c) V této zemi by měla vládnout armáda?“

Graf 1: Názory na nedemokratické alternativy politického systému (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Komunistický režim či určitý typ režimu autoritářského se silným vůdcem, který by nahradil parlament, by upřednostňoval stejný podíl dotázaných (18 %). Asi tři čtvrtiny dotázaných (77 %, respektive 75 %) se naopak v obou případech vyjádřily zamítavě. Zcela zanedbatelný počet dotázaných (3 %) by souhlasil s nastolením vojenské diktatury, nesouhlas v tomto případě vyslovilo 94 % občanů. V porovnání s předchozími šetřeními (viz tabulku 1) je vidět drobný posun ve prospěch souhlasu s návratem ke komunistickému způsobu vlády (o šest procentních bodů oproti roku 2004) a souhlasu s nastolením autoritářského režimu silného vůdce bez parlamentu a voleb (o čtyři procentní body oproti roku 2009 i 2004).

Tabulka 1: Názory na nedemokratické alternativy současného politického systému - srovnání (v %)

	Souhlasí			Nesouhlasí		
	XI/04	II/09	II/14	XI/04	II/09	II/14
Měli bychom se vrátit ke komunistickému způsobu vlády.	12	15	18	79	79	77
Nejlepší by bylo zbavit se parlamentu a voleb a mít silného vůdce, který by o všem rychle rozhodl.	14	14	18	77	78	75
V této zemi by měla vládnout armáda.	1	1	3	94	96	94

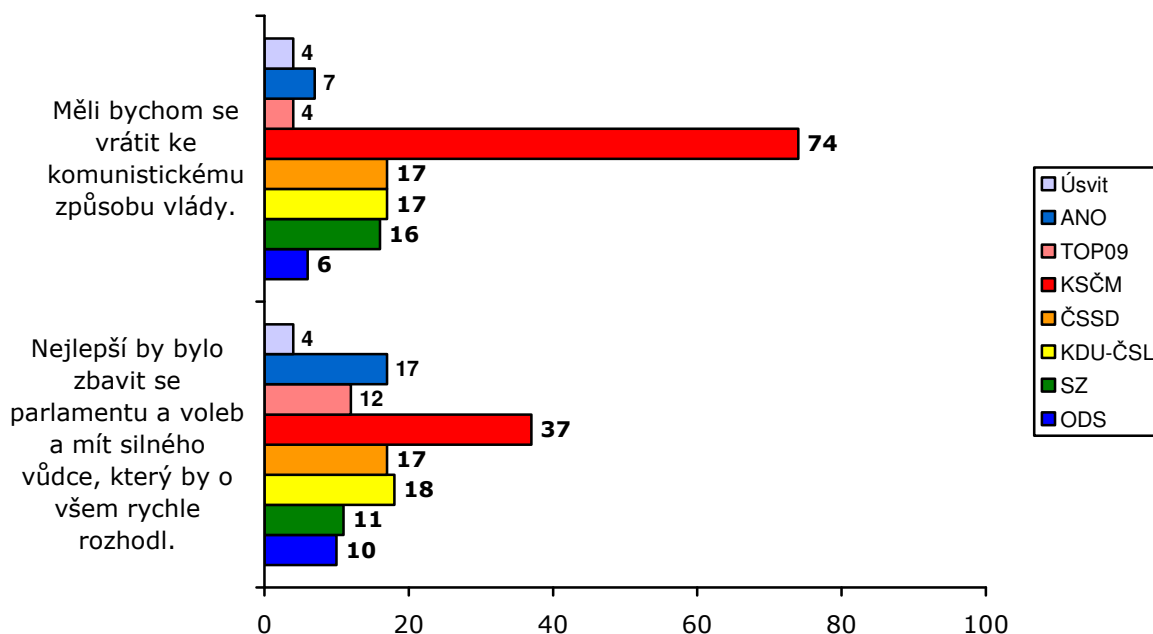
Pozn.: Data v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně“ a „spíše“ souhlasí a „rozhodně“ a „spíše“ nesouhlasí. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Sociodemografické složení příznivců návratu ke komunistickému způsobu vládnutí, resp. nastolení autoritativního způsobu vlády bez parlamentu a v čele se silným vůdcem je následující: především jde o oslovené se špatnou životní úrovní (z nich 40 %, resp. 30 % souhlasí), dotázané starší 60ti let (z nich 35 % je pro návrat komunismu), levicově orientované (polovina z těch, kteří se hlásí ke krajní levici, je pro návrat komunistického způsobu vládnutí, na levém středu je to již jen 22 %, pro silného vůdce je třetina respondentů hlásících se ke krajní levici, 11 % z těch, kteří se hlásí k vyhraněné pravici). Sociální strukturu zastánců vojenské diktatury nelze seriózně rozkrýt, neboť získaný vzorek je příliš malý.

Pro zajímavost jsme se podívali, jak souvisí názor na návrat komunistického způsobu vládnutí a názor na vládnutí silného vůdce. Ukázalo se, že dvě třetiny dotázaných odmítají obě alternativy, 7 % dotázaných se souhlasně vyjádřilo k oběma alternativním nedemokratickým režimům, a shodně desetina dotázaných kombinuje souhlas s komunistickým způsobem vládnutí a nesouhlas se silným vůdcem a vice versa. Jak se váže souhlas s volebními preferencemi, ukazuje následující graf 2.

Graf 2: Názory na nedemokratické alternativy současného politického systému podle stranických preferencí (podíly souhlasných odpovědí v %)

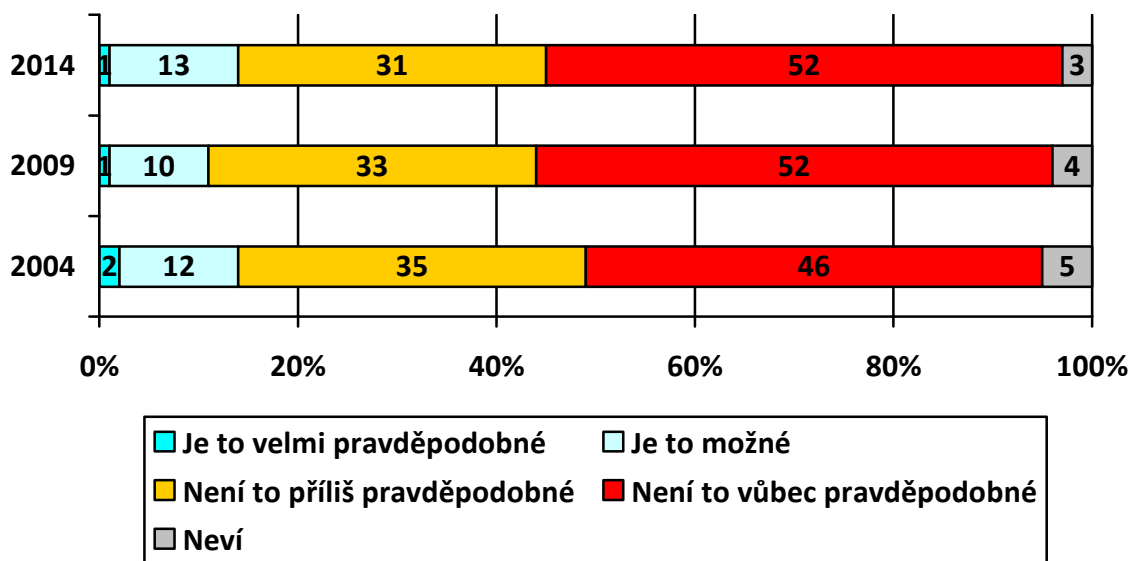

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Druhý dotaz mapoval názory na to, do jaké míry je pravděpodobné, že se v nejbližších pěti letech uplatní nějaká nedemokratická alternativa politického systému, tj. že bude zaveden komunistický systém, vlády se chopí autoritářská

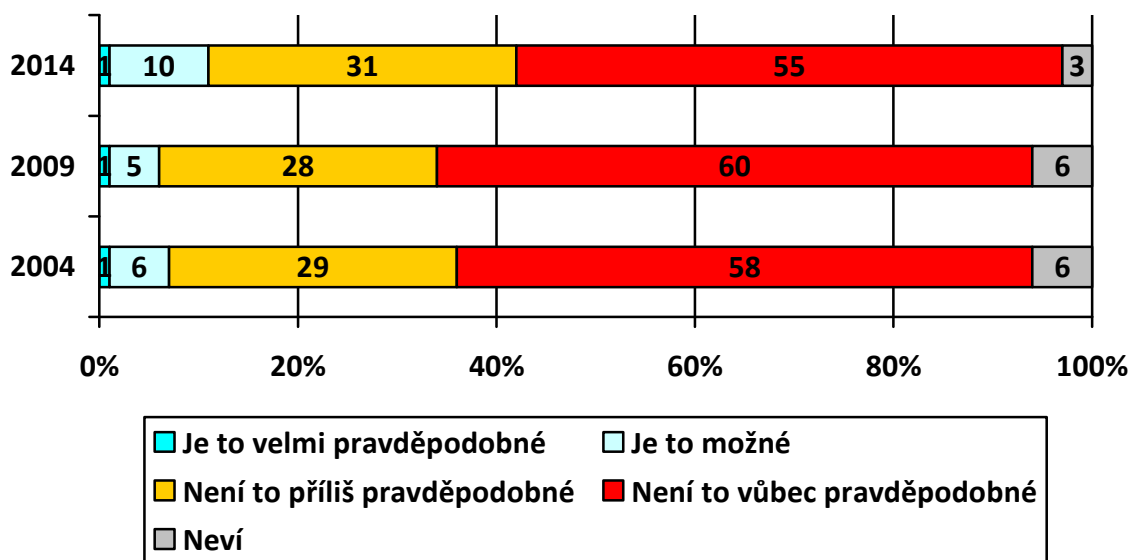
vláda se silným vůdcem, nebo bude vládnout armáda.² Získané výsledky ilustrují grafy 3a, 3b a 3c.

Graf 3a: Pravděpodobnost, že v nejbližších 5 letech bude obnoven komunistický systém (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

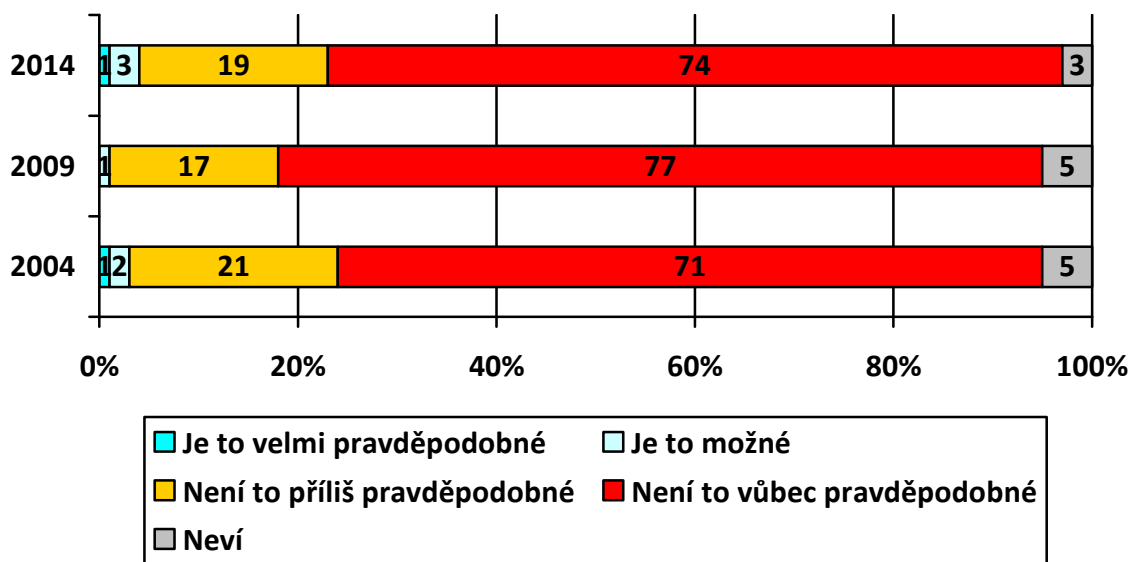
Graf 3b: Pravděpodobnost, že v nejbližších 5 letech silný vůdce nahradí vládu a volený parlament (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Otázka: „Jak moc je podle Vás pravděpodobné, že by v nejbližších pěti letech a) byl obnoven komunistický systém, b) silný vůdce nahradil vládu a volený parlament, c) zemi vládla armáda?“

Graf 3c: Pravděpodobnost, že by v nejbližších 5 letech vládla armáda (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Obnovení komunistického režimu považuje za velmi pravděpodobné nebo alespoň možné zhruba sedmina dotázaných (14 %), nahrazení parlamentu a vlád silným vůdcem desetina (11 %) a vládu armády pouhá 4 %. Z grafů je zřejmé, že v daném případě u české populace nedochází k výraznějším názorovým změnám v čase. Oproti roku 2009 pouze v případě varianty, že v nejbližších 5 letech silný vůdce nahradí vládu a volený parlament, mírně (o pět procentních bodů) vzrostl podíl lidí, kteří si myslí, že je to možné.